

SMALL BUSINESS

ESSENTIAL TAX GUIDE

(Sesotho)

Follow us on

SARS
At your service

Tataiso e Bohlokwa ya SARS ya Lekgetho la Dikgwebo tse Nnyane

Tataiso ena e fana ka lesedi le molemo bakeng sa Dikgwebo tse Nnyane, Nnyane-Nnyane le tse Mahareng (SMMEs) mmoho le boitlamo ba tsona ba lekgetho bo mabapi le ngodiso ya lekgetho, ho faelwa ha dikgutliso mmoho le ditefo tse lebang Ditshebeletsong tsa Lekgetho tsa Afrika Borwa (SARS). Ebile e akareditse lesedi la mefuta e fapaneng ya makgetho ao ka mohlomong o ka tlamehang ho a lefa ho itshetlehlilwe hodima hore kgwebo ya hao e boholo bo bokae le hore ke ya mofuta ofe.

Ka lebaka la maikarabelo a fapaneng a molao le a lekgetho a dikgwebo tse fapaneng, ho bohlokwa ho fumana hore na setheo ke sa mofuta ofe seo o batlang ho se theha pele o qala ka mesebetsi ya kgwebo ya hao.

Boikarabelo ba mongakgwebo

Beng ba dikgwebo ke bona ba jarang boikarabelo ba ho faela le ho etsa ditefo tse nepahetseng le tse nakong ho SARS.

Ditefo tsa lekgetho

Ditefo tsa lekgetho di ka etswa ka eFiling kapa ka phetiso e tobileng ya matlole bankeng. Ditefo di tlameha ho etswa ka nako ho qoba tswala le dikotlo. Ho tloha ka mora Tshitwe 2020, SARS ha e sa hlola e amohela ditefo tsa tjheke.

Poloko ya direkoto

Poloko e ntle ya direkoto e o thusa ho hlalosa se tsebahaditsweng kgutlisong ya hao ya lekgetho la lekeno ebang SARS e na le dipotso mabapi le lesedi leo o le tsebahaditseng kgutlisong ya hao. Ho boloka ditokomane tsa tshehetso tse kang dilipi tsa thekiso, di-invoese, dilipi tsa dipositi tsa banka mmoho le ditokomane tse ding ho tla o thusa ho tsamaisa merero ya hao ya lekgetho hantle le ho nnetefatsa hore o dula o ikobela lekgetho.

Mefuta ya dikgwebo le boikarabelo ba lekgetho

Mefuta ya dikgwebo	Tlhaloso	Boikarabelo ba lekgetho
Kgwebo ya motho ka bomong ba hae	Ena ke tsebetso e nnyane mme e tsamaiswa ke batho ka bomong ba bona ba itshebetsang. Ha ho hlokehe hore o ingodise le Khomeshene ya Dikhampani le Leruo la Boinahanelo (CIPC).	<p>Ingodisetse Lekgetho la Lekeno la motho ka bomong (PIT)</p> <p>mme selemo ka seng o tsebahatse lekeno la kgwebo</p> <p>ya hao Kgutlisong ya Lekgetho la Lekeno bakeng sa</p> <p>batho ka bomong ba bona (ITR12). O tlameha ho lefa SARS pele</p> <p>letsatsi la makgaolakang le hlahella ho Tsebiso ya Hlahlobo (ITA34).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ingodisetse VAT - ebang o ameha • Ingodisetse PAYE - ebang o ameha <p>le makgetho a Ikgethang a Dikgwebo tse Nnyane:</p> <p>Lekgetho la Tjhelete e keneng, Dikoporasi tsa Kgwebo tse Nnyane (SBC) kapa ETI.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tefo ya makgetho a kolotuwang.
Bolekane	<p>Batho ba babedi kapa ho feta ba nang le</p> <p>ditabatabelo tsa ho kopanela tsamaiso ya kgwebo. Ha ho</p> <p>tlhokeho ya ho ingodisa le CIPC. Molekane ka mong</p> <p>O tla kgethiswa ka bomong ba hae ho</p> <p>latela karolo ya hae kgwebong.</p>	<p>Ingodisetse Lekgetho la Lekeno la motho ka bomong (PIT)</p> <p>mme selemo ka seng o tsebahatse lekeno la kgwebo</p> <p>ya hao Kgutlisong ya Lekgetho la Lekeno bakeng sa</p> <p>batho ka bomong ba bona (ITR12).</p> <p>O tlameha ho lefa SARS pele</p> <p>letsatsi la makgaolakang le hlahella ho Tsebiso ya Hlahlobo (ITA34).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ingodisetse VAT - ebang o ameha • Ingodisetse PAYE - ebang o ameha <p>le makgetho a Ikgethang a Dikgwebo tse Nnyane:</p> <p>Lekgetho la Tjhelete e Keneng, Dikoporasi tsa Kgwebo tse Nnyane (SBC) kapa ETI.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tefo ya makgetho a kolotuwang

Mefuta ya dikgwebo	Tlhaloso	Boikarabelo ba lekgetho
Dikhampani tsa Praevete/ Setjhaba kapa Dikoporasi tse Kwetsweng	Dikgwebo tsa semmuso tse lokelang ho ingodisa le Dikhampani le Leruo la Boinahanelo (CIPC) le ho fumana nomoro ya ngodiso ya khampani. Khampani e ka thoko ho monga yona mme monga yona o lokela ho fana ka Lekgetho la Lekenno la motho ka bomong.	<p>Ngodiso ya othomathike ya Lekegtho la Lekenno la Kgwebo (CIT) ha o ingodisa le CIPC mme o lokela ho tsebahatsa CIT selemo ka seng ho ITR14</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ingodisetse VAT - ebang o ameha • Ingodisetse PAYE - ebang o ameha <p>le makgetho a Ikgethang a Dikgwebo tse Nnyane:</p> <p>Lekgetho la Tjhelete e keneng, SBC kapa ETI.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tefo ya makgetho a kolotuwang
Koporasi/ Boikopanyi	<p>Boikopanyi bo boptjwa ke ha sehlopha sa batho, ba nang le ditabatabelo tse tshwanang, ba kopana ho fihlella sepheo se itseng sa ikhonomi, phedisano kapa sa setso, se kang stokvel, letsholo la baahi la temo, jwalo-jwalo. Boikopanyi bo lokela ho ngodiswa le CIPC.</p> <p>Boikopanyi bo kgethiswa jwalo ka dikhampani.</p>	Boha Dikhampani tsa Praevete/Setjhaba kapa Dikoporasi tse Kwetsweng

O ingodisetsa lekgetho neng?

Hang feela ha o se o ngodisitse khampani ya hao le Khomeshene ya Dikhampani le Thepa ya Boinahanelo (CIPC) eo pejana e neng e bitswa CIPRO ho www.cipc.org.za, hanghang SARS e tla fana ka nomoro ya referense ya Lekgetho la Lekenno la Kgwebo (CIT). Moemedi wa khampani jwale o tlameha ho e ngodisa ho SARS eFiling ho ntjhafatsa lesedi le ho etsa ditranseskhene tsa elektronike ha bonolo le SARS.

Batho ba itshebetsang/Beng ba dikgwebo ka bong ba bona kapa batho ba leng ka hara Bolekane ba hloka ho ingodisetsa Lekgetho la Motho ka Bomong (PIT) ka kotloloho le SARS ka SARS eFiling.

Boitlamo ba hao ba lekgetho

Motho ya itshebetsang kapa ya nang le kgwebo, o lokela ho ngodisa kgwebo ya hao le SARS; ho faela dikgutliso tsa hao tsa lekgetho le ho lefa makgetho a hlokehang ka nako.

O ingodisetsa lekgetho la lekeno neng?

Hang feela ha o se o ngodisitse khampani ya hao le Khomeshene ya Dikhampani le Thepa ya Boinahanelo (CIPC) eo pejana e neng e bitswa CIPRO ho www.cipc.org.za hanghang SARS e tla fana ka nomoro ya referense ya Lekgetho la Lekenno la Kgwebo (CIT). Moemedi wa khampani jwale o tlameha ho e ngodisa ho SARS eFiling ho ntjhafatsa lesedi le ho etsa ditranseskhene tsa elektronike ha bonolo le SARS.

Batho ba itshebetsang/Beng ba dikgwebo ka bong ba bona kapa batho ba leng ka hara Bolekane ba hloka ho ingodisetsa Lekgetho la Motho ka Bomong (PIT) ka kotloloho le SARS ka SARS eFiling.

Boikarabelo ba mongakgwebo

Beng ba dikgwebo ke bona ba jarang boikarabelo ba ho faela le ho etsa ditefo tse nepahetseng le tse nakong ho SARS. Sena ha se kgathallehe hore na o na le Setsebi sa Lekgetho kapa motho e mong ya shebaneng le ditaba tsa hao tsa lekgetho.

Ditefo tsa lekgetho

Ditefo tsa lekgetho di ka etswa ka eFiling kapa ka phetiso e tobileng ya matlole bankeng. Ditefo di tlameha ho etswa ka nako ho qoba tswala le dikotlo. Ho tloha ka mora Tshitwe 2020, SARS ha e sa hlola e amohela ditefo tsa tjeheke.

Poloko ya direkoto

Poloko e ntle ya direkoto e o thusa ho hlalosa se tsebahaditsweng kgutlisong ya hao ya lekgetho la lekeno ebang SARS e na le dipotso mabapi le lesedi leo o le tsebahaditseng kgutlisong ya hao. Ho boloka ditokomane tsa tshehetso tse kang dilipi tsa thekiso, di-invoese, dilipi tsa dipositi tsa banka mmoho le ditokomane tse ding ho tla o thusa ho tsamaisa merero ya hao ya lekgetho hantle le ho nnetefatsa hore o dula o ikobela lekgetho. Direkoto tse latelang di tlameha ho bolokwa nako ya bonnyane ba dilemo tse hlano ho tloha mohlang di neng di nyehelwa.

Mekgwa e bonolo ya ho buisana le SARS

Boholo ba puisano ya hao le SARS bo tla etsahala inthaneteng ka SARS eFiling. Ebang o hweba o le motho ka bomong ba hao mme o se na Nomoro ya Referense ya Lekgetho la Lekenno, o tlameha hore o ingodise jwalo ka molefalekgetho pele ho eFiling hore o be le profaele, mme ka mora moo o tla fuwa nomoro ya referense ya lekgetho.

Ho ingodisetsa eFiling:

Etela websaete ya SARS e leng www.sars.gov.za mme o tobetse eFiling le REGISTER NOW; kapa Ebang o hweba jwalo ka mongakgwebo a le mong kapa o le Bolekaneng - Rwalla SARS MobiApp ho tswa ho Google Play Store (Android) kapa App Store (disebedisweng tsa Apple) mme o thetse hodima 'REGISTER'.

O ka boela wa boha video ena inthaneteng "How to register for eFiling" kanaleng ya YouTube ho SARS TV.

Hang feela ha lesedi la hao le se le ntjhafaditswe, haholoholo dintlha tsa banka, tsa boikopanyi le tsa moeemedi wa khampani, o ka ingodisetsa makgetho a mang a kang VAT, PAYE, jwalo-jwalo ho eFiling, ntle le hore o etele lekala la SARS.

Makgetho a Ikgethang a amang dikgwebo tse nnyane

Ho na le melemo e fapaneng ya lekgetho (dikgothaletso) e menyetleng ya dikgwebo tse nnyane e kang Lekgetho la Tjhelete e Keneng (TOT), Makgetho a Dikgwebo tse Nnyane (SBC) le Lekgetho la Kgothatso ya Khiri la Beng ba Mesebetsi (ETI).

1. Tjhelete e Keneng (TOT)

Sepheo ka Lekgetho la tjhelete e keneng ke ho nolofatsa boikobelo ba lekgetho le mathata a taolo a dikgwebo tse nnyane tse nang le wa tjhelete e kenang kgwebong ya R2.3 million kapa e ka tlase ho mona.

Mokgwatshebetso wa Lekgetho la Lekeno ke mokgwatshebetso o le mong wa lekgetho mme o nka sebaka sa Lekgetho la lekeno, VAT, Lekgetho la Nakwana, Lekgetho la Kuno e entsweng ka mora thekiso ya dithoto le Lekgetho la Di-dividente. Dikgwebo tse monyetleng wa sena di tla tsebahatsa le ho lefa e le nngwe (1) ya makgetho ana (ntle feela le ha ho na le boikgethelo ba VAT kapa PAYE) mme di qale ho lefa lekgetho ha tjhelete e keneng e feta R600 000.

Kgwebo e nnyane e ngodiseditsweng lekgetho la Tjhelete e Keneng e ka nna ya boela ya ikgethela ho ingodisetsa VAT.

2. Koporasi ya Dikgwebo tse Nnyane (SBC)

Dikgwebopotlana tse di nang le tšhelete e e ya ngwaga le ngwaga e e fitlhang go R20 milione di ka nna tsa tshwanelegela go duela Lekgetho la Lotseno ka reiti ya lekgetho e e fokoditsweng. Fa o supa gore o kgwebopotlana mo Letsibogelong la gago la Lekgetho la Lotseno (ITR14), e bile o fitlhelela dipatlafalo tsothle, go tla tsenngwa dikelo tse di fokoditsweng. Ga go tlhokege gore o dire kopo ya go tsenyediwa dikelo tse di fokoditsweng ka gone boemo jwa gago jwa SBC bo tla tlhotlhomisiwa go dirisiwa tshedimosetso ya ITR14.

Lekgetho la Boleng bo ekeditsweng (VAT)

Dikgwebo tse nang le tjhelete e akantsweng kapa e keneng e fetang R2.3 million di lokela ho ingodisa mme di lefise VAT ya 15% hodima diphepelo tse lefswang lekgetho tsa dithoto le ditshebeletso.

Mekgahlelo ya ngodiso ya VAT:

Boingodiso bo tlamang

O tla lokela ho ingodisetsa VAT ebang dithekiso tse entsweng di feta R2.3 million, nakong efe kapa efe e latellanang ya dikgwedi tse 12, kapa ebang di lebelletswe ho feta bokaalo boo ho latela dintlha tsa boitlamo bo ngotsweng kontrakeng.

Boingodiso ba boithaopo

O ka etsa kopo ya boingodiso ba boithaopo le ha dithekiso tsa hao, di le ka tlase ho R2.3 million. Ho na le tlhokeho ya hore diphepelo tse lefswang lekgetho tse entsweng di tlameha hore di be di fetile moedi wa bonnyane ba R120 000, kapa ho na le kgonahalo ya hore di fete R120 000 nakong ya dikgwedi tse 12. Ho ingodisetsa VAT ka tshebediso ya SARS eFiling ke mokgwa o bonolo le o potlakang.

Lekgetho la Lefa ha o ntse o fumana moputso (PAYE)

Mongamosebetsi ya ingodiseditseng kapa ya hloakang ho ingodisa le SARS bakeng la PAYE o tla boela a lokela ho ingodisetsa ho lefa Levi ya Ntshetsopele ya Boitsebelo (SDL) le tefo ya dikabelo tsa Letlole la Inshoreense ya ho se sebetse (UIF) ho SARS.

Nnetefatsa hore o ingodisa le SARS matsatsing a 21 a kgwebo ka mora hore o be mongamosebetsi mme o hule PAYE le UIF ho tswa meputsong kapa mekgolong ya basebetsi ba hao mme o fetisetse tsena ho SARS kgwedi le kgwedi. Ditefo tsena di tlameha ho leshwa matsatsing a supileng (7) ka mora ho fela ha kgwedi. Ebang meputso ya basebetsi e le ka hodimo ho meedi.

Lekgetho la Nakwana

Dikhampani kaofela di ngodisetswa Lekgetho la Nakwana hanghang ka mora hore di ingodisetsa Lekgetho la Lekeno la Dikhampani. Batho ka bomong ba nang le dikgwebo tse nnyane mme ba fumana lekeno ho tswa kgwebong ena, ntle le moputso, ba tlameha ho ingodisetsa Lekgetho la Nakwana. O tlameha ho tlatsa le ho fana ka Kgutliso ya Tefo ya Lekgetho la Nakwana (IRP6) habedi ka selemo mme o lefe lekeno le akantsweng.

Kgutliso ena e ka faelwa ka SARS eFiling. Ebang o ingodiseditse Lekgetho la Tjhelete e Keneng, ha o hloke ho fana ka IRP6.

Lekgetho la Lekeno la Kgwebo (CIT)

Dikhampani di tlameha ho tsebahatsa lekeno la tsona selemo ka seng ka ho fana ka Kgutliso ya Lekgetho la Lekeno (ITR14) hang feela ha ngodiso ya tsona e se e phethetswe. Tsebahatso e tlameha ho nepahala, e bolele lekeno lohle le ditshenyehelo hore ho qojwe tefiso ya hlahlobo ya lekgetho le fetang tekanyo kapa e ka tlase ho tekanyo. Bakeng sa hlahlobo ya selemo se felang ka la, kapa ka mora la 31 Thakubele 2023, sekgahla sa Lekgetho la Lekeno la Kgwebo ke 27% (pejana e ne e le 28%).

Dinako tsa nyehelo ya dikgutliso tsa lekgetho ho ya ka mofuta ka mong wa lekgetho

Mofuta wa lekgetho	Makgetlo a nyehelo	Mofuta wa lekgetho	Dintlha tsa bohlokwa
Lekgetho la Lekeno la Kgwebo (CIT)	Hang ka selemo ho latela mafelo a selemo sa ditjhelete sa khampani	ITR14	Khampani e na le dikgwedi tse 12 ho fana ka ITR14 ka mora ho fela ha selemo sa ditjhelete. Mafelo a selemo sa ditjhelete a hlahella setifikeiting sa khampani se tswang ho CIPC
Lekgetho la Lekeno la motho ka bomong (bakeng sa ba itshehetsang)	Hang ka selemo ho latela tsebiso ya SARS ka nako ya sehla sa ho faela	ITR12	Dikgwebo tsa batho ka bomong, ba itshehetsang le batho ba ka hara bolekanane ba lokela ho tsebahatsa lekeno la dikgwebo tsa bona dikgutlising tsa bona tsa ITR12

Mofuta wa lekgetho	Makgetlo a nyehelo	Mofuta wa lekgetho	Dintlha tsa bohlokwa
VAT	Dikgweding tse ding le tse ding tse pedi (2) pele ho la 25	VAT201	Nako e tla ajwa ho latela ngodiso mme tse ding tsa dikhampani ho ka nna ha hlokeha hore di neyehela kgwedi le kgwedi.
PAYE	Kgwedi le kgwedi ka la kapa pele ho la 7	EMP201	Nyehelo e batleha matatsing a supileng (7) ka mora kgwedi eo lekgetho le ileng la hulwa ka yona ho mosebetsi.
Lekgetho la Nakwana	Habedi ka selemo	IRP6	Bakeng sa dikhampani: Nyehelo ya pele e batleha dikgweding tse tshelela (6) ho tloha mohla ho qala ha selemo sa ditjhelete. Nyehelo ya bobedi e batleha mafelong a selemo sa hao sa ditjhelete.
Lekgetho la Tjhelete e Keneng	Hang ka selemo	TT03	Ho nyehelwa ha dikgutliso tsa lekgetho la tjhelete e keneng le bapile le ho nyehelwa ha dikgutliso tsa lekgetho la lekeno tsa khampani mafelong a selemo sa ditjhelete kapa nyehelo ya dikgutliso tsa lekgetho la lekeno pakeng tsa la 1 Phupu le la 31 Pherekong selemong se latelang bakeng sa batho ka bomong.
Lekgetho la Tjhelete e Keneng Tsepamiso ya dibuka ya selemo ka seng ya mongamosebetsi reconciliation	Mafelong a Mphalane le mafelong a Motsheanong	EMP501	Nyehelo ya pele ya nakwana e batleha mafelong a Mphalane mme ya ho qetela mafelong a Motsheanong.

KGANO: Lesedi le pampitshaneng ena ke la tataiso feela mme ha se le ka sebediswang ho tsa molao, ebile ha le tlame. Lesedi lena ha le nke sebaka sa melao e teng mme babadi ba nang le qeaqeo mabapi le ntlha efe kapa efe ya lesedi le pampitshaneng ena ba lokela ho bala molao o amanang le ditaba tsena kapa ba fumane keletso ho tswa mothong ya nang le tsebo e jwalo.

Ho fumana lesedi le fetang lena o ka -

- Etela leqephe le mabapi le Dikgwebo tse Nnyane websaeteng ya SARS e leng www.sars.gov.za.
- Letsetsa SARS Contact Centre ho 0800 00 7277
- Hlophisa kopano lekaleng la SARS ka mokgwatshebetsi wa rona wa eBooking ho www.sars.gov.za.
- Ebang o letsa o le matjhabeng, letsetsa +27 11 602 2093 (pakeng tsa 8am le 4pm feela ho ya ka dinako tsa Afrika Borwa).

Contact Us

e-Contact

Visit the Small Business page on the SARS website
www.sars.gov.za

Book an appointment on
www.sars.gov.za

Phone

SARS Contact Centre
0800 007277

If calling from abroad,
on +27 11 602 2093
(only between 8am and
4pm South African time).

SCAN ME

Follow us on

2020

